

Акт
лісопатологічного обстеження лісових насаджень спеціалізованого комунального підприємства «Райліс», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів у 2025 році

26.06.2025

м. Черкаси

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, головним лісничим СКП «Райліс» СИТНИКОМ Анатолієм, майстром лісу Майстерської ділянки №1 ВЕРЕТІЛЬНИКОМ Василем, майстром лісу Майстерської ділянки №2 ЧУПРИНЕНКОМ Віталієм, проведено 25 – 26 червня 2025 року лісопатологічне обстеження насаджень СКП «Райліс», з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі **121,7 га**.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проекту організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) станом на 01.01.2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Площа підвиділу, можлива у тому числі площа, можлива для акселяції	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, м	середній діаметр, см	запас деревостану, куб. метрів на 1	
Майстерська ділянка № 1	8	36	11,8			10СЗ+БП	36	0.70	1Б	18	22	230	2
Майстерська ділянка № 1	8	48	1,7			10СЗ	61	0.60	1	21	32	270	2
Майстерська ділянка № 1	8	49	4,9			10СЗ	60	0.60	1А	23	32	290	2
Майстерська ділянка № 1	34	3	28,6			10СЗ	55	0.60	1	21	24	260	4
Майстерська ділянка № 1	34	16	9,5			10СЗ+ДЗ	55	0.60	1Б	25	28	325	4
Майстерська ділянка № 1	34	17	3,5			5СЗ(55)5СЗ(45)	55	0.80	1	19	26	290	4
Майстерська ділянка № 1	35	2	4,0			10СЗ	70	0.60	2	20	28	240	4
Майстерська ділянка № 1	37	16	1,5			10СЗ	55	0.80	1	20	26	320	3
Майстерська ділянка № 1	37	25	6,3			10ВЛЧ	75	0.70	2	22	22	250	4
Майстерська ділянка № 1	41	10	1,5			10СЗ	50	0.70	1А	22	26	320	4
Майстерська ділянка № 1	44	19	3,9			10СЗ	49	0.70	1А	22	26	300	3
Майстерська ділянка № 2	50	1	21,3			10ВЛЧ	65	0.60	1	25	32	270	3
Майстерська ділянка № 2	50	37	3,5			10ВЛЧ	65	0.60	1	25	32	270	3
Майстерська ділянка № 2	53	60	5,3			4ЯЗ2ДЗГЗ1ЛПД1КЛГ	60	0.70	1А	23	28	240	3
Майстерська ділянка № 2	53	68	1,3			4ЛПДЗАКБ1ДЗ1ВРБ1КЛЯ	40	0.60	1Б	22	24	220	3
Майстерська ділянка № 2	54	18	2,6			10ВЛЧ	55	0.60	1	23	26	230	3
Майстерська ділянка № 2	54	20	2,4			10ВЛЧ	50	0.70	1	21	22	230	3
Майстерська ділянка № 2	54	56	0,7			10ВЛЧ	55	0.60	1	23	26	230	3
Майстерська ділянка № 2	54	58	0,5			10ВЛЧ	50	0.70	1	21	22	230	3
Майстерська ділянка № 2	58	23	1,7			8ЯЗ2ГЗ+ДЗ+ КЛГ	70	0.90	2	23	28	350	3

Майстерська дільниця № 2	58	29	0,6			9ЯЗІКЛГ+ДЗ	55	0.60	1А	24	26	250	3
Майстерська дільниця № 2	59	38	3,6			10АКБ+ЛПД+ КЛП+ГЗ	45	0.50	1Б	24	28	170	3
Майстерська дільниця № 2	59	60	1,0			10АКБ	45	0.70	1Б	22	24	200	3
Разом:			121,7										
Всього ВСР по підприємству:			121,7										

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях СКП «Райліс», призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, було здійснено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись «Санітарними правилами в лісах України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555.

Обстеженням встановлено:

Представлені для лісопатологічного обстеження лісові насадження у захисних, рекреаційних та експлуатаційних лісах із головною породою сосна звичайна та листяними породами, а саме: вільха, акація, ясен та липа із акацією, в яких відмічено погіршення санітарного стану дерев і спостерігається всихання наявних порід, де будуть відібрані у вибірку санітарну рубку дерева IV - VI категорії санітарного стану.

По майстерській дільниці № 1 обстежені соснові насадження, за санітарним станом які характеризуються деревами IV-VI категорії: свіжий, старий сухостій та відмираючі, з рудою, відсутньою та жовто – зеленою хвоєю, поодинокі дерева із зламаними в комелі сухостійними стовбурами, з підірваною кореневою системою, із локально або повністю опалою корою, пошкоджені стовбуровими шкідниками, що встановлено по характерним маточним ходам верхівкового короїда та великого і малого соснових лубоїдів, а також по личинковим ходам і льотним отворах вусачів: кореневого коротковусого, сірого довговусого, златками.

На обстежених ділянках в наявності дерева сосни із враженням рослиною - напівпаразитом – омелою австрійською. У вибірку санітарну рубку будуть відібрані дерева, крони яких заселені понад 30 відсотків. По підприємству обліковується осередок омели.

Згідно «Санітарних правил в лісах України», «дерева з рослинами-напівпаразитами (омелою) III-VI категорій санітарного стану підлягають вирубуванню».

На всіх оглянутих соснових ділянках спостерігаємо поодинокі дерева з ранами раку – сірянки, які розташовані в середній і верхній частині стовбурів під кронами і охоплюють понад 1/2 периметра стовбура в нижній частині крони, що призвело додатково до сильного ослаблення дерев, на яких спостерігається зрідження крони із жовто – зеленою та червоною глицею, суховершинність, відсутність приростів. Є рани витягнутої форми, кора на ранах відшаровується, живиця, яка виділялась із зруйнованих смоляних ходів, засохла в повітрі.

Оглянуті листяні ділянки по вище вказаних дільницях, на яких у поточному році, в результаті впливу комплексу несприятливих еколого – кліматичних факторів: погодні та ґрунтово - кліматичні чинники й пошкодження стовбуровими шкідниками (вусачі, златки, короїди), спостерігається всихання дерев ясена, вільхи, липи, акації, граба, клена, дуба.

По обстежених ділянках будуть відібрані дерева дуба, липи, граба, клена тільки VI категорії санітарного стану.

В ясеневих насадженнях у кварталі 53 виділі 60, у кварталі 58 виділі 23, 29, в першу чергу, підлягають ВСР сухостійні, з інтенсивною суховершинністю від 2/3 крони до 100 %, в комплексі: з відсутніми приростами, із сухими скелетними гілками, з масовими відмираючими водяними пагонами, особливо на деревах з омелою білою (понад 50 відсотків крони) та в незначній кількості дерева із зламами верхів, з підірваною кореневою системою, дерева з локальним відшаруванням кори та пошкодженнями стовбуровими шкідниками. На ясеневих деревах спостерігаються розкльови птахів різної інтенсивності, що свідчать про пошкодження строкатим (малим) та великим ясеневими лубоїдами, плями фіолетового кольору лубу від деревозабарвлюючих грибів.

Обстежені на майстерській ділянці № 2 насадження стиглого та перестійного віку з головною породою або в складі акація біла - у кварталі 59 виділі 38, у кварталі 59 виділі 60 та присутня в складі - в кварталі 53 виділі 68, які на час обстеження деградовані, без приростів, дерева із зрідженою кроною, суховершинні від 2/3 до 100% крони, всихаючі та сухостійні, з відшаруванням кори, із враженням дереворуйнівними грибами, відпрацьовані стовбуровими шкідниками (вусачами). Зараження стовбурів дереворуйнівними грибами відбувається базидіоспорами в нижній частині стовбура через рани і морозобійні тріщини. В даних насадженнях наявні стовбури дерев з численними водяними пагонами, в тому числі всохлими, що свідчить про втрату біологічної стійкості деревостанів, спостерігаються нарости – напівкулясті напливи на стовбурах і коренях й пухлини (ракові виразки) – здуття або потовщення на гілках і стовбурах.

Всі наявні листяні породи поодинокі вражені східчастим раком, з ранами на деревах у одному або кількох місцях понад 1/2 периметра на різній висоті стовбура, є з вигниванням у комелі, підлягаючі вибірковій санітарній рубці.

В кварталі 37 виділі 25 майстерської ділянці № 1, у кварталі 50 виділах 1 та 37, у кварталі 54 виділах 18, 20, 56 та 58 майстерської ділянці № 2 обстежені вільхові насадження стиглого та перестійного віку, представлені відмираючими та нежиттєздатними деревами. Причина ураження та загибелі даних насаджень – вплив комплексу природо – кліматичних факторів, а саме різка зміна температурно – вологового режиму, відсутність опадів у весняно-літній період та перенасиченість вологою в морозний період (від засушливого періоду до періодичного підтоплення), що спричинило ураження кореневих лап, яке в подальшому проявилось у вигляді окоренкової (коренево – комлевої) гнилі із заглибленими ранами в комелі.

На поверхні ґрунту зформовані додаткові сильно розгалужені дихальні корені, які при тривалому затопленні гинуть, зниження росту та відмирання дерев спостерігається в результаті коливання рівня ґрунтових вод (поряд меліоративні канали). Наявні дерева вільхи підірвані з кореневою системою, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, а також з дугоподібно зігнутими стовбурами, з кривизною стовбура, двійчатки, в яких є комлеві гнилі. Дереву VI категорії санітарного стану відпрацьовані стовбуровими шкідниками (вусачами).

Таким чином, в обстежених насадженнях СКП «Райліс» будуть відібрані у вибірку санітарну рубку дерева, пошкоджені стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, а саме:

- дерева листяних порід VI категорії санітарного стану з локально і повністю відшарованою корою, пошкодженими стовбуровими шкідниками – вусачами, короїдами, заболонниками;
- дерева листяних порід, вражені східчастим раком - з ранами на у одному або кількох місцях понад 1/2 периметра стовбура;
- дерева вільхи з ознаками окоренкових гнилей;
- дерева акації з раковими наростами;
- дерева хвойних порід (сосна), пошкоджених стовбуровими шкідниками.

Характер всихання поодинокий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий.

У захисних та рекреаційно – оздоровчих лісах СКП «Райліс» у вибірку санітарну рубку будуть відібрані дерева з раковими захворюваннями IV - V категорій санітарного стану, згідно «Санітарних правил в лісах України».

При проведенні вибірових санітарних рубок в насадженнях СКП «Райліс» залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та зменшення повноти насаджень не повинно бути нижче встановленого показника повноти, згідно «Санітарних правил в лісах України».

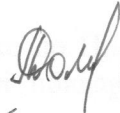
На момент обстеження відведення лісових ділянок у вибірку санітарну рубку не проведено.

Висновок:

1. В насадженнях, вражених хворобами та пошкоджених стовбуровими шкідниками лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях

- стовбурових шкідників, хвороб лісу, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів, враховуючи стан насаджень, особливості розвитку шкідників.
2. Для швидкого реагування та запобігання поширенню загроз ранніх ознак захворювань або шкідників, лісовій охороні СКП «Райліс» проводити регулярний моніторинг (огляд) дерев у лісовому масиві.
 3. З метою поліпшення санітарного стану лісів, обстежені насадження потребують проведення **вибірково санітарної рубки на загальній площі 121,7 га.**
 4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України».

Акт складений у 3 примірниках:
Додаток: фотоматеріали

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» Олена ДОМАНЧУК

Головний лісничий СКП «Райліс» Анатолій СИТНИК

Майстер лісу Майстерської ділянки №1 Василь ВЕРЕТІЛЬНИК

Майстер лісу Майстерської ділянки №2 Віталій ЧУПРИНЕНКО